

ALUEELLISEN HYVINVOINTIKERTOMUKSEN VÄHIMMÄISTIETOSISÄLTÖ (luonnos). Asetusluonnoksen lausuntokierroksen (3.10.2022) kommenttien pohjalta 14.6.2023 päivitetty luonnos.

Huom. tämä voi vielä muuttua STM:n sisäisessä työskentelyssä. Asetuksen mahdollisen antamisen ajankohta on toistaiseksi avoin.

Indikaattori	Teema	Väestöryhmä*	Tietolähde	Lisätietoa	Kunnan listalla	KUVA-listalla	Sotkanet
Hyvinvoinnin tila							
Ikäryhmittäinen väestöennuste 2030	Elinolot	kaikki	Väestötilasto (Tilastokeskus). Sotkanet 746 (kaikki ikäryhmät), Sotkanet 740-743 (ikäryhmät 0-64v), Sotkanet 749 (ikäryhmä 65+), Sotkanet 745 (ikäryhmä 75+), Sotkanet 789 (ikäryhmä 85+). https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Väestöennuste kuvaa tulevaa väestönkehitystä. Indikaattori ilmaisee ennusteen ikäryhmän osuudesta prosentteina koko väestöstä (miehet ja naiset yhteensä) vuoden 2030 viimeisenä päivänä. Tilastokeskuksen väestöennusteet ovat ns. demografisia trendilaskelmia, joissa lasketaan mikä olisi alueen tuleva väestö, jos viime vuosien väestönkehitys jatkuisi samanlaisena. Tilastokeskuksen käyttämä väestöennustemenetelmä on ns. demografinen komponenttimalli, jossa väestön tuleva määrä ja rakenne lasketaan ikäryhmittäisten syntyvyys-, kuolevuus- ja muuttokerrointen avulla. Kertoimet on laskettu viime vuosien väestönkehityksen perusteella. Ennusteessa ei ole pyritty arvioimaan taloudellisten, sosiaalipoliittisten, aluepoliittisten tms. tekijöiden vaikutusta väestönkehitykseen.	1		1
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä	Elinolot	lapset	Toimeentulotukirekisteri (THL). Sotkanet 5097. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee vuoden aikana toimeentulotukea pitkäaikaisesti (=vähintään 10 kk) saaneiden lapsiperheiden osuuden koko väestön lapsiperheistä. Lapsiperhe on perhe, jossa huoltajia on joko yksi tai kaksi ja ainakin yksi lapsista on alaikäinen (alle 18-vuotias). Pitkäaikaisasiakkaiden osuus väestöstä mittaa paremmin todellista köyhyyttä kuin kaikkien toimeentulotukiasiakkaiden osuus väestöstä. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden aikuisten kohdalla korostuu kasautuva syrjäytymisriski ja kotitalouden jäsenten ylisukupolvisen syrjäytymisen riski. Lapsiköyhyys on merkittävä lastensuojelun ja huono-osaisuuden riskitekijä. Aikuisten toimeentulotuen pitkittymisen taustalla on usein pitkäaikaistyöttömyys. Työllistymistä voivat vaikeuttaa esimerkiksi koulutuksen puute, vajaakuntoisuus, terveydelliset ja psykososiaaliset ongelmat.	1	1	1
Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista	Elinolot	lapset	Asunnot ja asuinolot -tilasto (Tilastokeskus). Sotkanet 190. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee ahtaasti asuvien lapsiasuntokuntien osuuden prosentteina kaikista lapsiasuntokunnista. Lapsiasuntokunta on asuntokunta, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huoneluukuun. Asuminen on tärkeä eliolojen ja hyvinvoinnin osa-alue, joka on yhteydessä myös muihin hyvinvoinnin ulottuvuuksiin. Asumista kuvaavat indikaattorit kertovat alueen tilanteesta ja tarpeista väestön elinolojen, hyvinvoinnin edistämisen ja eriarvoisuuden kaventamisen näkökulmista.	1	1	1
Ulkomaista syntyperää olevien lasten ja nuorten osuus eri ikäryhmissä	Elinolot	lapset ja nuoret	Kototietokanta (TEM): https://kototietokanta.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kototietokanta/ OHJE: Väestörakenne → Syntyperän mukaan → Taulukko "11km -- 001 -- Syntyperä ja taustamaa iän ja sukupuolen mukaan: maakunnat ja suurimmat kaupungit" → Alue: valitse oma alue → Taustamaa: Ulkomaalaistaustaiset yhteensä → Sukupuoli: Yhteensä → Ikä: ikäryhmät 0-24 v (paina ctrl-painike pohjaan niin saat valittua useamman ikäryhmän kerralla) → Syntyperä: ulkomaalaistaustaiset yhteensä → Vuosi: uusin vuosi	Indikaattori ilmaisee ulkomaalaista syntyperää olevien lasten ja nuorten lukumäärän suhteutettuna ikäryhmän väestömäärään seuraavissa ikäryhmissä: 0-2 vuotiaat, 3-6 vuotiaat, 7-15 vuotiaat, 16-24 -vuotiaat. Tiedot saatavissa alueittain ja suurimmista kunnista.			

Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18 - 24-vuotiaat, % vastaavankäisistä	Elinolot	nuoret	Työssäkäyntitilasto (Tilastokeskus). Sotkanet 5387. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee syrjäytymisriskissä olevien nuorten ja nuorten aikuisten osuuden ikäluokasta 15 - 24-vuotiaat. Syrjäytymisriskissä ovat nuoret, jotka eivät opiskele, työskentele tai ole varusmiespalveluksessa. Tutkimusten mukaan NEET-nuoret (not in employment, education or training) voivat useilla hyvinvoinnin osa-alueilla keskimääräistä heikemmin, heidän työllistymisensä on epävarmempaa ja he jäävät keskimääräistä useammin perusasteen koulutuksen varaan.). Kaikki NEET-nuoret eivät kuitenkaan ole syrjäytyneitä tai syrjäytymisriskissä; joukossa on myös välivuoden pitäjiä, pääsykokeisiin lukijoita, perhevapailu olijoita ja niitä, jotka pitävät vapaata armeijan päättymisen ja opiskelun aloittamisen välillä. Seurantatutkimuksen mukaan kuitenkin etenkin pitkittyessään NEET-status yhdistyy monenlaisiin hyvinvointiongelmien, kuten psyykenlääkkeiden tai toimeentulotuen käyttöön, rikostuomioon tai psykiatriseen hoitoon. Jo lyhykestoinen tilanne lisää selvästi näiden hyvinvointiongelmien riskiä, sitä enemmän, mitä nuoremmissa oli kysymys. Hyvinvointialue ja kunnat voivat yhdessä luoda sektorirajat ylittäviä ratkaisuja ja toimintamalleja nuorten kouluttautumisen ja työelämään kiinnittymisen parantamiseksi.	1	1	1
Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys) , % 15-64-vuotiaista	Elinolot	työikäiset	Työnvälitystilasto (TEM). Sotkanet 3071. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee vaikeasti työllistyvien osuuden (%) 15 - 64-vuotiaasta väestöstä. Vaikeasti työllistyvien osuus työikäisistä kuvaa rakenteellista työttömyyttä. Työttömyyttä voidaan pitää rakenteellisenä, jos se ei vähene, vaikka samanaikaisesti työllisyysaste on korkea ja joillakin aloilla vallitsee työvoimapula. Vaikeasti työllistyvät ovat työikäisiä, jotka liikkuvat työttömyyden, työvoimapolitiittisten palveluiden ja lyhyiden työsuhteiden välillä ja heillä on vaikeuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla. Elinkeinorakenteen muutos ja työelämän vaativuus voivat olla syynä siihen, että työttömän ammatillista osaamista vastaavia työpaikkoja ei ole tarjolla. Lisäksi ikä, vajaakuntoisuus, terveydelliset ja psykososiaaliset ongelmat voivat vaikeuttaa työllistymistä.	1	1	1
Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu	Elinolot	työikäiset	Suomen Työeläkkeen saajat-tilasto (ETK), Tilasto sairauspäivärahoista (Kela), Tilasto Kelan kuntoutuksista (Kela). Sotkanet 5663. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indeksi kuvaa kuntien ja alueiden työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on otettu huomioon kolme eri ryhmää: 1) työkyvyttömyyseläkkeen (ml. täys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeet) saajat joulukuussa, 2) vähintään 3 kuukauden pituisella sairauspäiväraahajaksolla olleet vuoden aikana ja 3) myöntävän ammatillisen kuntoutuspäätöksen saaneet vuoden aikana. Indeksiin lasketaan vuosittain kukin 16-64-vuotias henkilö, joka on mukana jossain kolmessa edellä mainitussa ryhmässä. Täystyökyvyttömyyseläkkeet saavat indeksissä suuremman painon, kuin ammatillinen kuntoutus ja osatyökyvyttömyys, jotta indeksi kuvaisi mahdollisimman reaalisesti työkyvyttömyyden aiheuttamaan kuormaa. Indeksin arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää työkyvyttömyys alueella on. Indeksin arvo on koko maassa 100. Aikasarjoja tarkasteltaessa on huomioitava, että kuntien ja alueiden indeksiarvoon vaikuttaa alueen työkyvyttömyyden kehityksen lisäksi koko maan samanaikainen kehitys. Ikävakioitu indeksi kuvaa sitä osaa alueiden välisestä eroista, joka ei johdu ikäeräiden erilaisuudesta. Indeksiä voidaan hyödyntää työllisyys- ja kuntoutuspalvelujen tarpeen ja kohdentamisen suunnittelussa. Työkykyetuksiin tarvitaan lääkärinlausunto, joten terveyspalvelujen saatavuus vaikuttaa indeksin suuruuteen. Indeksi tarjoaa tietoa siitä, kuinka aktiivisesti työkykyä edistävään ammatilliseen kuntoutukseen ohjataan. Indeksin tietoja voidaan hyödyntää myös kaupunki- ja kuntasuunnittelussa liikunta- ja hyvinvointipalveluiden kehittämisessä, jotta työ- ja toimintakykyä saadaan ylläpidettyä tai palautettua.	1	1	1
Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat, % ulkomaalaisten työvoimasta	Elinolot	työikäiset	Työssäkäyntitilasto (Tilastokeskus). Sotkanet 5099. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee ulkomaalaisten työnhakijoiden prosenttiosuuden ulkomaalaisten työvoimasta (18 - 64-vuotiaat). Työ parantaa suomalaisen kulttuuriin sopeutumista ja osallisuuden kokemusta suomalaisessa yhteiskunnassa, sekä nopeuttaa kielitaidon kehittymistä.		1	1
Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavankäisistä asuntoväestöstä	Elinolot	iäkkäät	Asunnot ja asuinolot -tilasto (Tilastokeskus). Sotkanet 237. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee yksinasuvien 75 vuotta täyttäneiden osuuden prosentteina vastaavankäisistä asuntoväestöstä. Yhden hengen asutokunnan muodostaa asuinhuoneistossa yksin vakinaisesti asuva henkilö.	1	1	1
Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavankäisistä väestöstä	Elinolot	iäkkäät	Sosiaalipalvelujen toimintatilasto (THL). Sotkanet 3262. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee vuoden aikana omaishoidon tuella hoidettavien 75 vuotta täyttäneiden, % osuus vastaavankäisistä väestöstä.	1	1	1

Ylipainon (ml. lihavuuden) yleisyys (%) 2 - 16-vuotiaista	Elintavat	lapset ja nuoret	Perusterveydenhuoltotilasto (THL). Sotkanet 3231, 3233, 3235. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee ylipainon (ml. lihavuuden) (ISO-BMI ≥ 25 kg/m ²) yleisyyden 2-16-vuotiailla lapsilla prosentteina. Indikaattorin tiedot perustuvat lastenneuvolan ja kouluterveydenhuollon terveystarkastuksissa mitattuihin pituus- ja painotietoihin. Ylipaino on määritelty suomalaisten lasten aikuisen painoindeksiä vastaavan painoindeksin (ISO-BMI) kriteeristön mukaan. Ylipaino ja lihavuus ovat yhteydessä lasten ja nuorten hyvinvointiin ja terveyteen monin tavoin jo lapsuudessa ja myöhemmin aikuisuudessa. Ne ovat yhteydessä myös heikentyneeseen elämänlaatuun, koska lasta tai nuorta saatetaan kiusata tai syrjiä. Lapsuus- ja nuoruusiässä alkaneella ylipainolla on taipumusta jatkua aikuisikään. Lasten ja nuorten tervettä kasvua voidaan edistää kunnassa ja hyvinvointialueella usean toimijan yhteistyöllä; esimerkiksi tukemalla lasten, nuorten ja perheiden voimavaroja ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, hyvää ravitsemusta sekä monipuolista ja turvallista liikumista. Niiden mahdollistaminen on investointi tulevaisuuteen. Kunnassa ja hyvinvointialueilla tehtävillä päätöksillä on vaikutusta lasten hyvinvointiin, terveyteen ja elinympäristöön. Lasten ja nuorten terveen kasvun tukeminen, lihavuuden ehkäiseminen ja hoito edellyttävät yhteisiä tavoitteita ja toimivaa yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueiden välillä.	1		1
Ylipainon yleisyys, % AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elintavat	nuoret	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 3940, 3925. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=6033940,3925	Indikaattori ilmaisee ylipainon (ISO-BMI ≥ 25 kg/m ²) yleisyyden ammatillisen oppilaitoksen ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa. Ylipaino ja lihavuus ovat yhteydessä nuorten hyvinvointiin ja terveyteen monin tavoin jo nuoruudessa ja myöhemmin aikuisuudessa. Ne ovat yhteydessä myös heikentyneeseen elämänlaatuun, koska nuorta saatetaan kiusata tai syrjiä. Lapsuus- ja nuoruusiässä alkaneella ylipainolla on taipumusta jatkua aikuisikään. Ammattiin opiskelevilla lihavuus on lukiolaisia selvästi yleisempää. Osaltaan tähän vaikuttavat ammattiin opiskelevien epäterveellisemmät elintavat niin ruokavaliossa kuin fyysisessä aktiivisuudessa. Myös terveystiedon ja liikunnan opetuksen määrässä on lukiolaisten ja ammattiin opiskelevien välillä eroja. Hyvinvointialueilla ja kunnissa tehtävillä päätöksillä on vaikutusta nuorten hyvinvointiin, terveyteen ja elinympäristöön. Nuorten tervettä kasvua voidaan edistää usean toimijan yhteistyöllä; esimerkiksi tukemalla nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia, hyvää ravitsemusta sekä monipuolista ja turvallista liikumista.			1
Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. ja 9.luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elintavat	lapset, nuoret	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 3904, 3938, 3923. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee koululounaan vähintään yhtenä päivänä kouluviikon aikana syömättä jättävien peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten ja toisen asteen opiskelijoiden osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa hyvinvointialueella. Koululounaan syöminen on yhteydessä muihin elintapoihin, koulussa jaksamiseen ja oppimiseen. Ravitsemuksen lisäksi kouluruokailulla on myös opetuksellinen ja kasvatuksellinen tehtävä. Kouluruokailu on osa kuntien strategiseen päätöksentekoon perustuva toimintaa ja alueellista kehitystä. Kunnat voivat edistää oppilaiden hyvää ravitsemusta panostamalla kouluruokailun laatuun sekä siihen liittyvään ravitsemus- ja ruokakasvatukseen riittävällä resursoinnilla. Kouluruokailun edistäminen edellyttää yhteistyötä terveydenhuollon, ruokapalveluiden edustajan ja opetus-toimen välillä, esim. ruokapalvelujen osallisuus hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmässä. VRN, OPH ja THL. Kouluruokailuositus: https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-791-6	1		1
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVEI-mittaus), % 5. ja 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky	Elintavat	lapset ja nuoret	MOVEI - järjestelmän kansallinen rekisteri. Sotkanet 5477, 5478. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden niistä 5. ja 8.luokan oppilaista, joiden fyysinen toimintakyky on heikko fyysisen toimintakyvyn tasoa mittaavien MoveI-mittauksien mukaan (kestävyys, lihaskunto, motoriset taidot, liikkuvuus). Fyysinen toimintakyky luokitellaan heikoksi, jos mittausten yhteispistemäärä jää 15 pisteeseen tai sen alle. Heikko fyysinen toimintakyky muodostaa riskin henkilön terveydelle ja kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Henkilöllä on vaikeuksia selviytyä väsymättä arjen fyysisistä toimintakykyä vaativista toiminnoista. Heikko toimintakyky voi johtaa haasteisiin myös akateemisessa menestymisessä ja oppimisessa. Heikko toimintakyky voi myös vähentää vapaa-ajan liikumista sekä ohjattuun liikuntaharrastustoimintaan osallistumista. Liikuntalain mukaan kuntien tehtävänä on luoda terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan edellytyksiä. Lisäksi kuntien tulee kuulla asukkaita liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä sekä seurata kunnan asukkaiden liikunta-aktiivisuutta. Liikkuva koulu -ohjelman tavoitteena on lisätä koululaisten fyysistä aktiivisuutta vakinnuttamalla kouluihin liikunnallinen toimintakulttuuri.	1		1

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elintavat	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 5362-5364. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee niiden nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, joiden päihteiden käyttö herättää huolta. Indikaattori kuvaa sen joukon osuutta, joilla kunnassa on päihteisiin liittyen erityisen tuen tarvetta, mutta myös ehkäisevän päihdetyön tarvetta kunnassa. Kouluterveyskyselyn kysymys 114: vähintään 2 seuraavista ehdoista toteutuu: 1) kokeillut ainakin kahdesti marihuanaa / hasista (kannabista) (kys. 68), 2) tosi humalassa vähintään kerran kuussa (kys. 64), 3) käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta (kys. 55-58) tai 4) pelaa rahapelejä viikoittain. Erot toisen asteen opiskelijoiden (ammattiopisto ja lukio) välillä kuvaavat tarvetta ja onnistumista terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa.	1		1
Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Elintavat	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4408, 4409, 4410. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee 20 vuotta täyttäneiden päivittäin tupakoivien osuuden prosentteina suomalaisesta väestöstä koulutusryhmittäin. Tupakointi on keskeinen kansansairauksia lisäävä tekijä. Matalasti koulutetuilla tupakointi on muuta väestöä yleisempää.	1		1
Terveysliikuntasuosituksen mukaan liian vähän liikkuvien osuus, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Elintavat	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 5531, 5532, 5533. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosentiosuuden 20 vuotta täyttäneistä koulutusryhmittäin, jotka eivät liiku viikoittain säännöllisesti terveystieteiden suositusten mukaisesti. Liikunta-aktiivisuudella on selkeä yhteys sairastavuuteen, hyvinvointiin ja kuolleisuuteen. Liikunta-aktiivisuus mm. pienentää riskiä sairastua sydän- ja verisuonitauteihin sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin, vaikuttaa myönteisesti toimintakykyyn, työkykyyn, mielialaan ja auttaa hallitsemaan painoa. Säännöllisesti liikkuvilla henkilöillä on myös vähemmän pitkiä sairauspoissaoloja töistä. Terveystensä kannalta riittämättömästi liikkuva, ylipainoinen ja huonokuntoinen kuntalainen tarkoittaa suurempaa riskiä sairastua ja siten kasvavia sosiaali- ja terveyskustannuksia. Liikunta on keskeisessä asemassa ennaltaehkäisyä, hoitona ja kuntoutuksena valtaosassa merkittävimpiä kansansairauksiamme. Suositellaan katsottavaksi ikäryhmiä tarkemmin: 20-64, 65+, 75+.	1		1
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30kg/m ²), % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Elintavat	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4463, 4464, 4465. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee lihavien (kehon painoindeksi BMI $\geq$ 30 kg/m ²) osuuden 20 vuotta täyttäneistä koulutusryhmittäin. Lihavuus lisää huomattavasti riskiä sairastua muun muassa sydän- ja verisuonitauteihin, tyyppiin 2 diabetekseen sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin. Merkittävä lihavuus aiheuttaa myös liikkumisrajoitteita. Lihavien osuus Suomessa on kasvanut ja lihavuus on merkittävä kansanterveysongelma. Lihavuuden ehkäisy on erittäin tärkeää pyrittäessä ehkäisemään kroonisia sairauksia ja toimintakyvyn alenemista. Lihavuudella on yhteys myös koettuun hyvinvointiin. Lihavuutta voidaan vähentää terveellisillä ruokatuotteilla ja lisäämällä liikuntaa.	1		1
Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C), % 20 vuotta täyttäneistä	Elintavat	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4411. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori (AUDIT-C) ilmaisee alkoholia todennäköisesti liikaa käyttävien osuuden prosentteina 20 vuotta täyttäneistä. Alkoholi vaikuttaa monin tavoin alkoholia käyttävien hyvinvointiin, terveyteen sekä työ- ja toimintakykyyn. Säännöllinen alkoholin käyttö suurentaa myös merkittävästi maksakirroosin, aivoverenvuodon, kroonisen haimatulehduksen ja verenpainetaudin riskiä ja se on liitetty erityisesti ruoansulatuskanavan alueen ja naisten rintasyöpäriskin suurenemiseen. Monien terveyshaittojen vaara kasvaa alkoholin kulutuksen lisääntyessä. Alkoholin käyttö on yhteydessä myös mielenterveyshäiriöiden, tapaturmien ja väkivallan kasvaneeseen riskiin. Alkoholilla on haitallisia vaikutuksia myös yhteiskunnalle, läheisille ja muille ihmisille kuin juojalle itselleen. Sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä nuoria kohdattaessa alkoholin käyttö tulee ottaa systemaattisesti puheeksi ja tukea vähentämistä tai lopettamista mini-interventiolla. Suositellaan katsottavaksi ikäryhmiä tarkemmin: 20-64, 65+, 75+.	1		1
Alkoholisisäisten takia menetetyt elinvuodet alimmissa tuloviidenneksessä ikävälillä 25 - 80 vuotta / 100 000 vastaavanikäistä	Elintavat	työikäiset	Kuolemansyyt (Tilastokeskus), Väestörakenne (Tilastokeskus), Tulonjakotilasto (Tilastokeskus). Sotkanet 3962. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee 25 - 79-vuotiaana tapahtuneiden alkoholisisäisten takia menetettyjen elinvuosien lukumäärää alimmissa tuloviidenneksessä 100 000 asukasta kohti. Alkoholin on arvioitu aiheuttavan yhteiskunnalle vähintään 2 miljardin euron välittömät ja välilliset kustannukset vuosittain. Alkoholikuolemiin liittyvien kuolemien kustannukset lasketaan mukaan välillisiin kustannuksiin, joista ne muodostavat suurimman osan. Alin tuloviidennes on selvästi muita väestöryhmiä heikommassa asemassa alkoholikuolemien suhteen. Sosiaali- ja terveyspalveluissa on tarpeen kiinnittää huomiota alkoholin käytön puheeksiottoon, riskikäytön varhaiseen tunnistamiseen ja ohjaavan neuvonnan tarjoamiseen (= mini-interventio) sekä toisaalta tarpeenmukaisen avun, tuen, hoidon ja kuntoutuksen järjestämiseen. Näiden osalta sosiaali- ja terveyspalveluiden olisi sovitava yhtenäiset palvelukohtaiset toimintatavat tuomioiden myös AUDIT-testien tulosten ja tehtyjen mini-interventioiden kirjaaminen potilastietojärjestelmiin. Mahdollisuuksia puheeksiottoon ja mini-interventioon on perus- ja työterveyshuollon lisäksi sosiaalipalveluissa ja päivystyksessä.	1		1

Kannabista 12 viime kuukauden aikana käyttäneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat	Elintavat	työikäiset	Terve Suomi -tutkimus (THL). Sotkanet 4551. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 20 - 64 -vuotiaista, jotka ovat käyttäneet kannabista 12 viime kuukauden aikana. Kannabiksen käytöllä saattaa olla vakavia vaikutuksia ihmisen elintoimintoihin sekä mielenterveyteen. Cannabis heikentää muistia ja tarkkaavaisuutta ja lisää onnettomuusriskiä. Runsas kannabiksen käyttö altistaa ahdistuneisuudelle ja masennukselle. Sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä nuoria kohdattaessa huumeiden käyttö tulee ottaa puheeksi ja tukea vähentämistä tai lopettamista. Myös oppilaitosten ja työpaikkojen päihdeohjelmilla sekä yhtenäisillä päihteisiin liittyvillä toimintatavoilla voidaan ehkäistä ja vähentää haittoja. Väestölle tulee tiedottaa huumausaineiden käytön haitoista, oma-apukeinoista sekä vertaistuen ja ammattiavun saamisen mahdollisuuksista. Huumausaineiden käytön ja haittojen ehkäisy ja vähentäminen kuuluvat osaksi ehkäisevää päihdetyötä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kunnassa ja hyvinvointialueella.	1	1	1
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Terveydentila	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4817, 286, 3931, 3916. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai melko tai erittäin huonoksi kokevien lasten/nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa. Koetun terveyden on todettu kuvaavan nuorten hyvinvointia, toimintakykyä, terveyspalvelujen käyttöä ja terveyskäyttäytymistä. Perhetekijöillä ja terveyskäyttäytymisellä, kuten liikunnan harrastamisella, unella, tupakoinnilla ja alkoholin käytöllä, on yhteys nuorten itsearvioituun terveyteen. Kouluissa, oppilaitoksissa ja opiskeluhuollossa voidaan vaikuttaa lasten ja nuorten kokemuksiin omasta terveydestä esimerkiksi yhteisöllisen opiskeluhuollon keinoin. Sen avulla edistetään oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta. Lisäksi lapsilla ja nuorilla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon kuten koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluihin. On tärkeää kiinnittää erityistä huomiota terveytensä huonoksi tai keskinkertaiseksi kokeviin lapsiin ja nuoriin sekä ottaa huomioon lasten ja nuorten perhetausta ja mahdollinen terveydellinen riskikäyttäytyminen. Erot toisen asteen opiskelijoiden välillä kuvaavat tarvetta ja onnistumista terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa.	1	1	1
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Terveydentila	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4337, 4338, 4339. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee terveytensä enintään keskitasoiseksi kokevien prosenttiosuuden 20 vuotta täyttäneistä koulutusryhmittäin. Koetulla terveydellä tarkoitetaan henkilön ilmaisemaa kokemusta omasta yleisestä terveydentilastaan. Koettuun terveyteen vaikuttavat mm. henkilön tiedossa olevat todetut sairaudet, erilaiset oireet, toimintakyky ja elintavat. Indikaattori ennustaa yksilötasolla hyvin kuolleisuutta, toimintakykyä, laitoshoittoon päätymistä ja terveyspalvelujen käyttöä. Suositellaan katsottavaksi ikäryhmiä tarkemmin: 20-64, 65+, 75+.	1	1	1
Sairastavuusindeksi, ikävakioitu	Terveydentila	työikäiset ja iäkkäät	Kela ja THL. Sotkanet 5641. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee hyvinvointialueen väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indikaattori koostuu kymmenestä erillisestä sairausryhmittäisestä osaindeksistä, jotka kuvaavat kyseisten sairauksien yleisyyttä alueen väestössä. Indeksissä ovat mukana syövät, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaleinsairaudet, vakavat mielenterveyden häiriöt, tapaturmat, muistisairaudet, keuhkosairaudet, diabetes, alkoholisairaudet. Sairastavuusindeksi muodostetaan näiden osaindeksien painotettuna summana. Alueen indeksilukua tulkitaan suhteessa koko maan lukuun, joka saa arvon 100 tietokannassa saatavilla olevan aikasarjan viimeisimpänä vuonna. Mitä suuremman arvon alue saa, sitä yleisempää on sairastavuus tällä alueella. Indeksi kuvaa sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä sosiaaliturvatuksien tarvetta kuormittavimpien sairausryhmien ja terveysongelmien osalta. Indeksi auttaa sekä kuntia että hyvinvointialueita ennaltaehkäisyn toimenpiteiden kohdentamisessa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyössä.	1	1	1
Todettuja klamydiainfektioita / 100 000 asukasta	Terveydentila	nuoret ja työikäiset	Tartuntatautirekisteri (THL). Sotkanet 738. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee vuositasolla todetut klamydiainfektiot 100 000 asukasta kohti (laboratorioroidien ilmoitukset positiivisista klamydialöydöksistä). Hoidontarpeen arviointi (lisääntymässä vai vähennemässä). Klamydian aiheuttama tulehdus on yleinen ja se aiheuttaa terveyshaittoja, joiden tutkiminen ja hoito on kallista. Tulehduksen varhainen hoito vähentää jälkitauteja. Kaikista hedelmättömyystapauksista tulehduksen jälkitila aiheuttaa noin neljäsosan. Tulehduksen aiheuttama hedelmättömyys on ehkäistävissä.	1	1	1

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Mielenterveys	lapset, nuoret	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 328, 346, 337. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokeneiden lasten/nuorten osuuden (%) ko. ikäluokassa, jotka vastasivat Kouluterveyskyselyn ko. kysymykseen. Kuvaa nuorten mielenterveyttä. Ahdistuneisuus on nuorilla yleisimpiä mielenterveyden ongelmia. Lasten ja nuorten mielenterveyden ongelmat rasittavat hoitojärjestelmää erityisesti yleisyyden ja pitkäkestoisuuden vuoksi. Palvelujen, avun ja tuen tarve. Ohimenevillä ahdistuksen tunteilla ei ole taloudellisia vaikutuksia. Ahdistushäiriö sen sijaan vaikeuttaa nuoren pärjäämistä opiskelussa ja muista iänmukaisista haasteista suoriutumista. Ahdistushäiriö altistaa myös masennuksen ja mahdollisesti päihdehäiriön synnylle, jotka voivat vaikeuttaa myöhempää työelämään pääsyä tai siitä suoriutumista. Erot toisen asteen opiskelijoiden välillä kuvaavat tarvetta ja onnistumista terveys- ja hyvinvointierojen kaventamisessa.	1	1	1
Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Mielenterveys	lapset, nuoret	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4715-4714. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee niiden nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka ovat kokeneet vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana ja jotka vastasivat Kouluterveyskyselyn ko. kysymyksiin. Indikaattori perustuu positiivista mielenterveyttä mittaavaan WEMWBS-mittariin. Indikaattori kuvaa positiivista mielenterveyttä eli mielen hyvinvointia. Positiivinen mielenterveys on voimavara pitäen sisällään mm. koherenssin tunteen, resilienssin eli pärjäävyyden, pystyvyyden, elämäntyytyväisyyden, elämänlaadun, luontevahvuuden, optimismin ja onnellisuuden. Nämä erilaiset psyykkiset vahvuudet ja kyvyt muodostavat ihmisen voimavarat. Korkea positiivinen mielenterveys on yhteydessä muun muassa parempaan tuottavuuteen, fyysiseen hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Sen on todettu myös suojaavan itsemurha-ajatuksilta sekä opiskeluvaikeuksilta.	1		1
Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärän keskiarvo, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Mielenterveys	työikäiset, iäkkäät	Terve Suomi -kysely (THL). Sotkanet 5566-5568. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee positiivisen mielenterveyden pistemäärän keskiarvon 20 vuotta täyttäneillä koulutusryhmittäin. Perustuu 7-osioisen SWEMWBS -mittarin kysymyksiin. Indikaattori kuvaa positiivista mielenterveyttä eli mielen hyvinvointia. Positiivinen mielenterveys on voimavara pitäen sisällään mm. koherenssin tunteen, resilienssin eli pärjäävyyden, pystyvyyden, elämäntyytyväisyyden, elämänlaadun, luontevahvuuden, optimismin ja onnellisuuden. Nämä erilaiset psyykkiset vahvuudet ja kyvyt muodostavat ihmisen voimavarat. Korkea positiivinen mielenterveys on yhteydessä muun muassa parempaan tuottavuuteen, fyysiseen hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Sen on todettu myös suojaavan itsemurha-ajatuksilta sekä opiskeluvaikeuksilta. Suositellaan katsottavaksi ikäryhmiä tarkemmin: 20-64, 65+, 75+."			1
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Mielenterveys	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4358, 4359, 4360. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuuden (%) 20 vuotta täyttäneistä koulutusryhmittäin. Merkittävä psyykinen kuormittuneisuus viittaa siihen, että henkilöllä on mieliala- tai ahdistuneisuushäiriö tai jokin muu mielenterveyshäiriö. Indikaattori kuvaa mielenterveyshäiriöiden yleisyyttä alueella. Väestön sairaustaakasta merkittävä osa johtuu mielenterveyden häiriöistä. Mielenterveyshäiriöt ovat yleisiä ja heikentävät elämänlaatua enemmän kuin useimmat ruumiilliset sairaudet. Mielenterveyshäiriöt lisäävät myös riskiä sairastua muihin sairauksiin, kuten sydän- ja verisuonisairauksiin ja masennukseen. Mielenterveyshäiriöt heikentävät toimintakykyä ja ovat suurin työkyvyttömyyttä aiheuttava sairausryhmä. Alueiden, joilla on runsaasti psyykkistä kuormittuneisuutta, tulisi panostaa mielenterveyden edistämiseen ja mielenterveyspalvelujen kehittämiseen. Suositellaan katsottavaksi ikäryhmiä tarkemmin: 20-64, 65+, 75+.		1	1
Mielenterveyshäiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 18-34 vuotiaat, % vastaavankäisestä väestöstä	Mielenterveys	nuoret	Eläketilastot (ETK). Sotkanet 5032. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden (F00 - F99) vuoksi työ- ja/tai kansaneläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä saaneiden osuuden prosentteina 18 - 34-vuotiaasta väestöstä tilastovuoden lopussa. Työkyvyttömyyseläkkeet käsittävät toistaiseksi myönnetyt eläkkeet ja määräaikaisten kuntoutustuet. Työkyvyttömyyseläkkeelle päätyminen mielenterveyshäiriön vuoksi heijastaa usein työhön kuntoutumisen ja työllistymistä edistävien toimien puutteita. Indikaattori kuvaa, kuinka aktiivisia ovat hyvinvointialueen työhön kuntoutumista ja työllistymistä edistävät toimet mielenterveyshäiriötä sairastaville. Nuoren aikuisen pysyvään työkyvyttömyyteen liittyy monia kustannuksia. Jos henkilö jää esimerkiksi 25-vuotiaana eläkkeelle, yksinomaan eläkekustannukset voivat nousta yli miljoonaan euroon. Vastaava säästö on saavutettavissa, mikäli henkilö kuntoutuu työelämään.	1		1

Tyytyväinen elämänsä tällä hetkellä, % 4. ja 5 luokan oppilasta, 8. ja 9. luokan oppilasta, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Elämänlaatu	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4700-4702, 4811. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee niiden lasten/nuorten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka ovat erittäin tai melko tyytyväisiä elämänsä tällä hetkellä. Tyytyväisyydellä elämään on suuri merkitys lasten ja nuorten myönteiselle kehitykselle ja se suojaa psyykkisiltä ongelmilta. Lapsuudessa ja nuoruudessa elämään tyytyväisyyteen vaikuttavat seuraavat tekijät: Elämäkokemukset ja ihmissuhteet perheessä ja kaveripiirissä, kokemus elämässä pärjäämisestä ja elämän olemisesta hallinnassa, tunne omasta arvokkuudesta, tunne päivittäisten tekemisten merkityksellisyydestä, tunne siitä että elämällä on päämäärä ja tarkoitus, lapsuudenkodin ongelmat tai myönteinen ilmapiiri, menestyminen koulussa, tunne kouluyhteisöön kuulumisesta, itsetuntemus, itsetunto, perherakenne (korkeimman sosioekonomisen kotitastaan omaavat nuoret tyytyväisimpiä). Lasten ja nuorten kokema tyytyväisyys elämään voi suojella lasta tai nuorta esimerkiksi stressin kielteisiltä vaikutuksilta sekä ehkäistä psyykkisiä ongelmia ja ei-toivottua psykopatologista käyttäytymistä. Kouluissa toteutetuilla, lasten ja nuorten sosiaalisia taitoja, tunteita ja henkilökohtaisia vahvuuksia vahvistavilla interventioilla on todettu myönteisiä vaikutuksia lasten ja nuorten kehitykseen.	1		1
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus, % 20 vuotta täyttäneistä	Elämänlaatu	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4270. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee elämänlaatunsa hyväksi tuntevien osuuden (%) 20 vuotta täyttäneistä. Elämänlaadussa on kyse yksilön arviosta elämästään siinä kulttuuri- ja arvoympäristössä, jossa hän elää, ja suhteessa hänen omiin päämääriinsä, odotuksiinsa, arvoihinsa ja muihin hänelle merkityksellisiin asioihin. Jos tämä kokoava elämänlaatumittari saa jollakin alueella matalan arvon suhteessa esimerkiksi koko maahan, olisi hyvä pyrkiä tunnistamaan ilmiön taustalla vaikuttavia tekijöitä. Suositellaan katsottavaksi ikäryhmiä tarkemmin: 20-64, 65+, 75+.	1		1
Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksata työskennellä vanhuuseläkeikään saakka, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Työkyky	työikäiset	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4389, 4390, 4391. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden koulutusryhmittäin 20-74-vuotiaista, jotka eivät usko jaksavansa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka. Väestön työkyky ja työhyvinvointi vaikuttaa monella tavalla yhteiskunnan, kuntien ja työpaikkojen toimintaan. Se vaikuttaa erityisesti sairauspoissaolojen, työkyvyttömyyseläkkeiden, työtapaturmien, presentismin (työntekijä tulee töihin sairaana tai muuten huonokuntoisena) ja sairaanhoitokustannusten määrään. Näiden tekijöiden kansantaloudellinen merkitys on suuri. Väestön elinvoimaisuus, työkykyisyys, on terveys- ja hyvinvointipolitiikan keskeinen päämäärä ja linjassa kansantalouden työllisyyttä tukevien ja työuria pidentävien toimenpiteiden kanssa. Työssä jaksamisessa on havaittu väestöryhmien välisiä sosioekonomisia eroja: vähemmän opiskelleiden ja työntekijäammateissa toimivien usko jaksamiseensa työelämässä eläkeikään saakka on yleisemmin enemmän opiskelleita tai ylemmissä toimihenkilöammateissa toimivia heikompi. Osan eroista selittää työn fyysinen kuormittavuus ja fyysiset alttiudet, mutta myös elintapatekijät kuten tupakointi.	1		1
Työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista	Työkyky	työikäiset	Eläketilastot (ETK). Sotkanet 2424. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee työkyvyttömyyseläkettä vuoden lopussa saaneiden 16 - 64-vuotiaiden osuuden prosentteina vastaavanikäisestä väestöstä. Työkyvyttömyyseläkkeen saaminen ilmaisee pitkäaikaista tai pysyvää työkyvyttömyyttä. Yleisimmät sairausryhmät sen taustalla ovat mielenterveyden häiriöt ja tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, yksittäisistä sairauksista depressio ja selkäsairaudet. Työkyvyttömyys ilmentää vain osin sairastavuutta, sillä eläkkeelle hakeutumiseen vaikuttaa myös mm. henkilön taloudellinen tilanne ja työttömyys.	1		1
100 metrin matkan juoksemisessa suuria vaikeuksia, % 20-64 -vuotiaista	Toimintakyky	työikäiset	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4362. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 20-64-vuotiaista, joille 100 metrin matkan juokseminen on erittäin vaikeaa tai mahdotonta. Vaikeudet juoksemisessa voivat johtua tuki- ja liikuntaelimestön tai hengitys- ja verenkiertoelimestön kunnan heikentymisestä. Ne ovat alkava liikkumiskyvyn heikkenemisen merkki ja voivat johtaa myöhemmin kävelyrajoituksiin ja sitä myöten vakavampiin toimintarajoitteisiin. Varhain alkava kunnan rapistuminen johtaa suurempaan avun- ja palveluiden tarpeeseen iäkkäänä lisäten sosiaali- ja terveyskustannuksia.	1		1

500 metrin matkan kävelemissä suurina vaikeuksia kokevien osuus, % 65 vuotta täyttäneistä	Toimintakyky	iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4374. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 65 vuotta täyttäneistä, joille puolen kilometrin matkan käveleminen on erittäin vaikeaa tai mahdotonta. Indikaattori on liikkumiskyvyn mittari, ja se soveltuu erityisesti iäkkään väestön liikkumiskyvyn arviointiin. Kykyä kävellä puolisen kilometriä (esimerkiksi lähikauppaan) voidaan ainakin taajamissa pitää yhtenä edellytyksenä sille, että pystyy asumaan itsenäisesti kotonaan. Liikkumiskyvyssä on tärkeää elämänlaadun, omatoimisuuden ja itsenäisen selviytymisen kannalta. Liikkumiskyvyn huonontuminen on usein ensimmäinen merkki siitä, että toimintakyky on alkanut heikentyä. Liikkumiskyvyn vaikeudet ennustavat päivittäistoimien vaikeutumista, kaatumisia sekä laitoshoitoon joutumista. Liikkumisvaikeudet kaventavat ihmisen elinpiiriä, aiheuttavat yksinäisyyden tunnetta ja lisäävät palvelujen tarvetta.	1	1
Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus, % 75 vuotta täyttäneistä	Toimintakyky	iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4536. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori kuvaa sitä iäkkästä väestöstä, joilla on suuria vaikeuksia suoriutua päivittäisistä perustoiminnoistaan, kuten peseytymisestä tai WC-käynneistä. Arjesta suoriutuminen ja hyvä toimintakyky ovat tärkeä osa elämänlaatua. Ne ovat edellytyksiä sille, että pystyy asumaan itsenäisesti omassa kodissaan. Vaikeudet merkitsevät, että iäkäs henkilö tarvitsee apua joko läheisiltään tai kunnan tai yksityisen palvelutuottajan järjestämänä. Toimintakyvyn heikkeneminen aiheuttaa avun tarvetta ja siten riippuvuutta muista ihmisistä. Sosiaalinen piiri kapenee, ellei ilman muiden apua pääse osallistumaan itselleen tärkeisiin asioihin. Se johtaa helposti yksinäisyyden lisääntymiseen ja elämänlaadun huonontumiseen. Asuinympäristö ja apuvälineet osaltaan vaikuttavat siihen, miten helppoa tai vaikeaa suoriutuminen on. Väestön ikääntyessä sellaisten vanhusten määrä, joilla on muistisairauksien tai muiden pitkäaikaisten sairauksien vuoksi avun tarvetta, tulee kasvamaan. Se lisää entisestään palvelujärjestelmän kuormitusta. Panostaminen iäkkäiden ihmisten toimintakyvyn ylläpitoon ja edistämiseen on kannattavaa, ja se parantaa myös heidän edellytyksiään osallistua omaistensa hoivaan. Kun iäkkään henkilön toimintakyky jo heikentynyt siinä määrin, että apua arjessa tarvitaan, on pidettävä huoli siitä, että hän saa tarvitsemansa avun ja palvelut. Ne voivat olla terveys- ja kuntoutuspalvelujen lisäksi mm. koti- ja asumispalveluita, omaishoidon palveluita tai erilaisiin etuuksiin liittyviä asioita. Kunnilla, yhteistyössä järjestöjen kanssa, tulee olla tarjolla myös toimintaa yksinäisyyden ehkäisemiseksi ja sosiaalisen vireyden ylläpitämiseksi. Toimintakyvyn heikentymisen ehkäisemiseksi on tärkeää, että kaikkien iäkkään henkilön hoivaan osallistuvilla ammattilaisilla on toimintakykyä tukeva ja kuntouttava työote.	1	1
Apua riittämättömästi saavien osuus väestöstä, % 75 vuotta täyttäneistä	Toimintakyky	iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 4382. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 75 vuotta täyttäneistä, jotka kokevat saavansa arkipäivän askareissa riittämättömästi apua tai eivät ollenkaan. Indikaattori mittaa tyydyttymättömyyttä avuntarvetta. Toimintakyvyn heikkeneminen aiheuttaa avun tarvetta ja siten riippuvuutta muista ihmisistä. Sosiaalinen piiri kapenee, ellei ilman muiden apua pääse osallistumaan itselleen tärkeisiin asioihin. Se johtaa helposti yksinäisyyden lisääntymiseen ja elämänlaadun huonontumiseen. Toimintakyvyn heikkenemisestä johtuva avun tarve merkitsee kalliita yhteiskunnan tuottamia palveluita tai omaisten merkittävää osallistumista hoivaan. Kun iäkkään henkilön toimintakyky jo heikentynyt siinä määrin, että apua arjessa tarvitaan, on pidettävä huoli siitä, että hän saa tarvitsemansa avun ja palvelut. Ne voivat olla terveys- ja kuntoutuspalvelujen lisäksi mm. koti- ja asumispalveluita, omaishoidon palveluita tai erilaisiin etuuksiin liittyviä asioita. Kunnilla, yhteistyössä järjestöjen kanssa, tulee olla tarjolla myös toimintaa yksinäisyyden ehkäisemiseksi ja sosiaalisen vireyden ylläpitämiseksi. Toimintakyvyn heikentymisen ehkäisemiseksi on tärkeää, että kaikkien iäkkään henkilön hoivaan osallistuvilla ammattilaisilla on toimintakykyä tukeva ja kuntouttava työote.	1	1

Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista	Osallisuus	lapset ja nuoret	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 5680. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee erittäin heikkoa osallisuutta kokeneiden peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisten osuuden prosentteina (osallisuusindikaattori alle 50 pistettä). Osallisuusindikaattori muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka kartoittavat merkityksellisuuden kokemusta, uskoa omaan toimijuuteen ja vaikutusmahdollisuuksiin omaan elämään ja elinympäristön liittyen, sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen koettua laatua. Osallisuuden kokemuksen on osoitettu olevan yhteydessä terveyteen, toiminta- ja työkykyyn, mielenterveyteen, elämänlaatuun, koettuun yksinäisyyteen, taloudellisiin vaikeuksiin, köyhyyteen, koulutusasteeseen ja työmarkkina-asemaan. Erittäin heikko osallisuuden kokemus viittaa siihen, että henkilö on syrjäytymisvaarassa tai kokee itsensä syrjäytetyksi. Sisäministeriön mukaan syrjäytyminen on yksi suurimmista sisäisistä turvallisuusriskeistä. Siksi kaikkien, mutta erityisesti heikommassa asemassa olevien väestöryhmien osallisuuden vahvistamisella on suuret vaikutukset terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Alueiden, joilla on huomattava erittäin heikkoa osallisuutta kokeneiden osuus, tulisi panostaa osallisuuden lisäämiseen ja siihen liittyvien toimintojen ja palvelujen kehittämiseen.	1		1
Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 20 vuotta täyttäneistä, koulutusryhmittäin	Osallisuus	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 427, 428, 429. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee erittäin heikkoa osallisuutta kokeneiden prosenttiosuuden 20 vuotta täyttäneistä koulutusryhmittäin (osallisuusindikaattori alle 50 pistettä). Osallisuusindikaattori muodostuu kymmenestä väittämästä, jotka kartoittavat merkityksellisuuden kokemusta, uskoa omaan toimijuuteen ja vaikutusmahdollisuuksiin omaan elämään ja elinympäristön liittyen, sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen koettua laatua. Osallisuuden kokemuksen on osoitettu olevan yhteydessä terveyteen, toiminta- ja työkykyyn, mielenterveyteen, elämänlaatuun, koettuun yksinäisyyteen, taloudellisiin vaikeuksiin, köyhyyteen, koulutusasteeseen ja työmarkkina-asemaan. Erittäin heikko osallisuuden kokemus viittaa siihen, että henkilö			1
Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Turvallisuus	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4890 ja 4956–4958. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee niiden lasten/nuorten osuuden (%) kysymyksen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka ovat kokeneet vanhempien tai muun huoltajien aikuisen fyysistä väkivaltaa vuoden aikana. Lapsen tai nuoren kaltoinkohtelu ja fyysinen väkivalta aiheuttaa lapselle tai nuorille runsaasti haittoja sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Fyysisen väkivallan kokeminen voi aiheuttaa fyysisiä vammoja, tunne-elämään ja käyttäytymiseen liittyviä ongelmia sekä pitkäaikaisina seurauksina erilaisia sairauksia. Fyysinen pahoinpitely voi johtaa lapsen kuolemaan. Fyysisen väkivallan kohteeksi joutuneiden lasten ja nuorten älyllisen kehityksen on todettu hidastuneen. Lisäksi fyysisen väkivallan on todettu lisäävän psyykkisten ongelmien riskiä kuten ahdistuneisuutta ja masentuneisuutta. Fyysinen väkivalta ja kaltoinkohtelu johtaa lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen häiriintymiseen, millä itsessään on vakavia seurauksia. Lapsena fyysisen väkivallan ja pahoinpitelyn kohteeksi joutuneet lapset pahoinpitelevät aikuisuudessa suuremmalla todennäköisyydellä kumppaniaan tai osallistuivat muuhun rikolliseen toimintaan kuin muilla keinoilla kasvatetut ikätoverinsa. Väkivaltatyö on ennaltaehkäisyä, matalan kynnyksen palveluja, vertaisryhmätoimintaa sekä perus- ja erityispalveluja, joiden tarvetta indikaattori kuvaa.	1		1
Päivittäisen elämänsä turvatomaksi kokeneiden osuus, % 20 vuotta täyttäneistä	Turvallisuus	työikäiset ja iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 5576. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 20 vuotta täyttäneistä, jotka kokevat päivittäisen elämänsä turvatomaksi. Turvattomuuden tunne voi heikentää elämänlaatua ja vaikuttaa arkiseen toimintaan esimerkiksi niin, että ihminen välttelee ulkona liikkumista. Turvattomuuden tunne on yleisempää haavoittuvassa tai epävarmassa sosioekonomisessa asemassa olevilla. Naiset kokevat turvattomuuden tunnetta yleisesti ottaen enemmän kuin miehet. Myös kuuluminen etniseen vähemmistöön, matala tulotaso, heikko koulutus ja epävakaa työmarkkina-asema voivat lisätä turvattomuuden tunnetta. Turvallisuuden tunteessa on tutkimusten mukaan alueellisia eroja. Alueellisesti turvallisuus liitetään mielikuvana vahvemmin maaseutuun kuin kaupunkiin. Suurissa kaupungeissa pelätään rikoksen uhriksi joutumista, kun taas maaseudulla ollaan huolissaan turvallisuuspalveluiden heikkenemisestä. Iäkkäiden henkilöiden turvallisuuden tunnetta lisäävät hyväksi koettu terveydentila, sosiaaliset verkostot, turvalliseksi koettu asuinympäristö sekä elämänhallinnan tunne. Turvattomuuden tunnetta aiheuttavat mm. heikentynyt toimintakyky, yksinäisyys, kaatumispelko ja tunne siitä, ettei voi kontrolloida arkeaan omassa kodissaan. Esimerkiksi kaatumisen pelko voi iäkkäällä johtaa kiertäeseen, jossa liikkumisen ja sosiaalisten suhteiden vähentyminen aiheuttavat toimintakyvyn alentumista, lisäten kaatumisriskiä.			1
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta	Turvallisuus	kaikki	Erikoissairaanhoitotilasto (THL), Perusterveydenhuoltotilasto (THL). Sotkanet 3037. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee vuoden aikana päädiagnoosilla vammat, myrkytykset ja erät muut ulkoisten syiden seuraukset (ICD 10: S00-T78) sairaalahoidossa olleiden potilaiden osuuden 10 000 asukasta kohti. Vammat ja myrkytykset voivat syntyä tapaturmien, itsensä vahingoittamisen tai väkivallan seurauksena. Tapaturmat kattavat useita erilaisia syitä, kuten esimerkiksi liikenteen, tulipalot, myrkytykset tai kaatumiset. Vammojen ja	1	1	1

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajakset 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä	Turvallisuus	iäkkäät	Erikoissairaanhoidotilasto (THL), Perusterveydenhuoltotilasto (THL). Sotkanet 3959. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee vuoden aikana kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden potilaiden hoitajaksojen lukumäärän kymmentä tuhatta vastaavanikäistä asukasta kohti. Kaatumiset ja putoamiset voidaan ymmärtää kuvaavan laajemmin iäkkään väestön terveyttä ja toimintakykyä. Kaatumisille altistavia tekijöitä ovat esimerkiksi heikentynyt tasapaino, heikentynyt lihaskunto, monilääkitys, hoitamattomat sairaudet, huono ravitsemus, heikentynyt näkökyky, alentunut kognitiivinen toimintakyky sekä ympäristön ja yksilön toimintakyvyn välinen epäsuhta. Kaatumisia ja putoamisia voidaan ja kannattaa ennaltaehkäistä kunnissa ja hyvinvointialueilla. Esimerkiksi yhden lonkkamurtuman hoito maksaa liki 20 000 € ja uusinta- tai korjaushoidon kustannus on keskimäärin 12 800 € (2022).	1	1	1
Liikennevahingoissa vammautuneet ja kuolleet henkilöt, lkm	Turvallisuus	kaikki	Liikennevakuutuskeskus / Onnettomuustietoinstituutti OTI: https://tilastoportaaali.vakes.fi/SASVisualAnalyticsViewer/VisualAnalyticsViewer_guest.jsp?reportName=Liikennevahinkoportti&reportPath=/6.%20Julkainen/1.%20Liikenne/Raportit/&reportViewOnly=true&reportContextBar=true (Valitse suoraan OTI-logon yläpuolelta "Vammautuneet henkilöt" → Valitse ylimmältä otsikkoriviltä oma alueesi tai alueesi kunnat + viimeisin tilastovuosi → laske yhteen vammautuneet ja kuolleet henkilöt.)	Indikaattori ilmaisee liikennevahingoissa vammautuneiden ja kuolleiden henkilöiden lukumäärän alueella. Vammautuneeksi katsotaan lievimmillään henkilö, jolle on korvattu vammojen tarkastuskäynnistä syntyneitä kuluja. OTIn vuosittaisiin liikennevahinkotilastoihin on koottu kaikki vakuutusyhtiöiden korvaamat liikennevahingot. Teiden tehokkailla kunnossapitotöillä sekä teknologian ja liikennejärjestelmän kehittämisellä on mahdollista vähentää liikennevahinkoja.	1		
Tehdyt toimet Sote-palveluissa (hyvinvointia ja terveyttä edistävät toimet)							
Lastenneuvola, 0 - 6-vuotiaita / terveydenhoitajien henkilötyövuosi	Sosiaali- ja terveystoimi	lapset	TEAvisari (THL). Sotkanet 5153. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee 0 - 6 -vuotiaiden lasten lukumäärä terveyskeskuksen alueella suhteutettuna terveydenhoitajien työpanokseen lastenneuvolassa henkilötyövuosiksi muutettuna. Tarkastellaan millainen on tilanne verrattuna kansalliseen suositukseen, jossa terveydenhoitajaa kohden saa olla enintään 320 0-6 -vuotiaista lasta.		1	1
Lääkärien henkilöstömitoitus koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa, oppilasta / lääkärien henkilötyövuosi	Sosiaali- ja terveystoimi	lapset	TEAvisari (THL). Sotkanet 5152, 5146. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee hyvinvointialueen vastuulla olevien oppilaiden/opiskelijoiden lukumäärän suhteutettuna koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin työpanokseen henkilötyövuosiksi muutettuna. Tarkastellaan millainen on tilanne verrattuna kansalliseen suositukseen, jossa kokopäiväistä koululääkäriä kohti tulee olla korkeintaan 2100 koululaista tai yksi työpäivä viikossa 500 oppilasta kohti ja kokopäiväistä opiskeluterveydenhuollon lääkäreitä kohti tulee olla korkeintaan 1800 toisen asteen opiskelijaa.		1	1
Lastenneuvolan laajojen terveystarkastusten peittävyys 4-vuotiailla	Sosiaali- ja terveystoimi	lapset	Perusterveydenhuollon avohoidon toimenpiteet (THL). Sotkanet 5005. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee niiden lastenneuvolan 4-vuotiaiden asiakkaiden %-osuuden, joilla asetuksen mukaiset laajat terveystarkastukset ovat toteutuneet. Laaja terveystarkastus toteutuu, kun tutkimuksen ovat tehneet sekä terveydenhoitaja että lääkäri. Terveystarkastuksista poissäävillä tiedetään tutkimusten perusteella usein olevan suurempi tuen tarve kuin tarkastuksiin osallistuvilla perheillä. Tuen tarpeen varhainen tunnistaminen sekä tuen ja hoidon viiveetön tarjoaminen edistävät hyvinvointia ja terveyttä. Tarvittava tuki on varhaisvaiheissa kevyemmin peruspalveluissa toteutettavaa ja halvempaa kuin myöhemmin tarjottavat raskaat korjaavat palvelut. Varhain tarjottava tuki mahdollistaa lapsen kasvun ja kehityksen tukemisen viiveettä ja keventää perheille lapsen pahoinvoinnista syntyviä kerrannaisvaikutuksia. Varhainen tunnistaminen mahdollistaa myös muiden perheenjäsenten varhaisen avunsaannin tarvittaessa.		1	1
Terveystarkastus toteutuu lapsella / nuorella laadukkaasti, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Sosiaali- ja terveystoimi	lapset	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 4843, 4808, 4809, 4810. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee niiden peruskoulun 4. ja 5. luokkalaisten / 8. ja 9.luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka kokevat, että terveystarkastus toteutuu laadukkaasti. Terveystarkastus voi olla laaja tai määräaikainen. Indikaattori perustuu kysymykseen: miten seuraavat asiat toteutuivat tämän luokan aikana tehdyssä terveystarkastuksessa 1) puhuttiin minulle tärkeistä asioista, 2) mielipidettäni kuunneltiin, 3) puhuttiin kotiasioistani ja 4) uskalsin kertoa asioistani rehellisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) samaa mieltä, 2) ei samaa eikä eri mieltä ja 3) eri mieltä. Indikaattorissa ovat mukana ne vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikkiin osioihin vaihtoehdon 1, ja jotka ovat käyneet tämän luokan aikana tehdyssä terveystarkastuksessa.			1

Tuhkarokko-, vihurirokko- ja sikotautirokotuskattavuus eli MPR-rokotteen 1. annoksen kattavuus	Sosiaali- ja terveystoimi	lapset	Rokotusrekisteri (THL), Väestöraportti (Tilastokeskus). Sotkanet 3866. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee kuinka suuri osuus lapsista on saanut MPR-rokotuksen ensimmäisen annoksen. 11 - 24 kuukauden iässä MPR-rokotuksen saaneiden lasten osuus lapsista, jotka raportointivuonna täyttävät kolme vuotta. Tutkimusten mukaan 95-97 % rokotuskattavuutta pidetään riittävänä synnyttämään nk. laumasoijan, joka estää tautien laajempaa leviämistä väestössä. Mikäli rokotuskattavuus jää alhaiseksi, johtaa tämä merkittävään epidemiariskiin. Korkea rokotuskattavuus edellyttää riittävää ja asianmukaisesti koulutettua neuvoloiden henkilöresurssia (terveydenhoitajat, lääkärit), hyvin järjestettyjä saavutettavia neuvolapalveluita, rokotuskattavuuden tavoitteellista seurantaa ja rokotamatta jääneiden lasten huoltajien aktiivista kontaktointia. Sosiaalisesti huono-osaisten tai erityistä tukea tarvitsevien perheiden ja muiden erityisryhmien, kuten maahanmuuttajien neuvolapalveluihin tulee kiinnittää erityistä huomiota.	1	1
Tervehampaiset 12-vuotiaat, % vastaavanikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä	Sosiaali- ja terveystoimi	lapset	Perusterveydenhuollotilasto (THL). Sotkanet 5022. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee tervehampaiden 12-vuotiaiden osuuden vastaavanikäisistä suun terveydenhuollon tarkastuksessa käyneistä. Tervehampainen: DMF+dmf=0 (ei karioituneita, puuttuvia eikä paikattuja hampaita). Suun terveydentila kertoo elintavoista ja elämäntilanteesta laajemminkin.	1	1
Perheitä lapsiperhepalveluiden kotipalveluissa, % lapsiperheistä, kunnan kustantamat palvelut	Sosiaali- ja terveystoimi	lapset	Sosiaalipalvelujen toimintatilasto (THL). Sotkanet 3519. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee niiden perheiden, jotka ovat vuoden aikana saaneet kotipalvelua muutoin kuin lastensuojelun tukitoimena osuuden koko väestön lapsiperheistä. Kotipalvelulla tarkoitetaan asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista. Kotipalvelua annetaan sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella. Kotipalveluun sisältyvinä tukipalveluina annetaan ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja.	1	1
Raskaudenkeskeytykset alle 20-vuotiailla / 1 000 15 - 19-vuotiaista naisista	Sosiaali- ja terveystoimi	nuoret	Raskaudenkeskeyttämisrekisteri (THL). Sotkanet 5114. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee alle 20-vuotiaille naisille tehtyjen raskaudenkeskeytysten määrän tuhatta 15 - 19-vuotiaista naisista kohti. Hyvinvointialue voi vähentää nuorten ei-toivottuja raskauksia esimerkiksi lisäämällä nuorten seksuaalikasvatusta ja -neuvontaa, tarjoamalla maksuttoman ehkäisyn, tekemällä yhteistyötä alueen koulujen/oppilaitosten kanssa lisääntymisterveys tiedon opetuksen osalta, sekä turvaamalla riittävät resurssit koulu- ja opiskeluterveydenhuollolle ja perhesuunnittelupalveluille.	1	1
Liikuntaan liittyvä neuvonta ja ohjaus, % perusterveydenhuollon asiakkaista	Sosiaali- ja terveystoimi	työikäiset	Perusterveydenhuollon avohoidon toimenpiteet / Ehkäisevä toiminta ja terveyden edistäminen (THL): https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/avo/perus08/summary_spat01?alue_0=11810&alue_1=&alue_2=&palvelumuoto_0=33780&k%C3%A4vii%C3%A4ryhm%C3%A4_0=131318&ammattiryhm%C3%A4_0=30664&ik%C3%A4luokat_0=109987&sukupuoli_0=11936&mittari_0=131425&drill-toimenpide=26# (Ohje: Kaikki kunnat → oma maakuntasi (tulossa myöhemmin hyvinvointialueittain) → Kaikki palvelumuodot → kaikki kävijäryhmät → Kaikki ikäluokat → Sukupuolet yhteensä → Mittarit: Toimenpiteet (lkm) → katso listasta "Liikuntaan liittyvä neuvonta ja ohjaus OAB36" tai "Liikuntaan liittyvä neuvonta ja ohjaus SPAT1305"). % perusterveydenhuollon asiakkaista pitää itse laskea.	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden perusterveydenhuollon asiakkaista, jotka ovat saaneet ammattilaisen antamaa liikuntaan liittyvää ohjausta tai neuvontaa. Tutkimukset osoittavat, että melko pienelläkin ajallisella panostuksella toteutettuna, yksilöllisiin tavoitteisiin perustuvalla liikuntaneuvonnalla voi olla liikkumista lisäävää positiivinen vaikutus. Liikkuminen vähentää useiden kansansairauksien, kuten tyypin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin ja masennuksen, riskiä. Yksittäisistä sairausryhmistä eniten liikkumattomuuden ja paikallaanolon yhteiskunnallisia kustannuksia kerryttää tyypin 2 diabetes.		

Työttömien terveystarkastukset, % työttömistä	Sosiaali- ja terveystoimi	työikäiset	Perusterveydenhuoltotilasto (THL), Työnvälitystilasto (TEM). Sotkanet 5274. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee perusterveydenhuollon avohoidon vastaanotoilla 18 - 64-vuotiaille työttömille tehtyjen terveystarkastuksien prosenttiosuuden työttömistä. Tutkimusten mukaan työttömät voivat huonommin, ovat sairaampia ja kuolevat aiemmin kuin vastaavankäiset työlliset. Työttömien terveystarkastusten ansiosta työttömien tilanteet pystytään kartoittamaan paremmin, työttömät ohjautuvat paremmin oikean palvelun piiriin ja palvelun avulla pystytään ehkäisemään kansansairauksia. Työttömien terveystarkastukset ja niihin liittyvät palvelut tarjoavat yhden keinon, jolla voidaan edistää eri väestöryhmien terveyserojen kaventumista ja palvelujen tasa-arvoista saatavuutta.	1	1
Lääkärin vastaanottopalveluita riittämättömästi saaneiden osuus, (%) tarvinneista, 20 vuotta täyttäneet, koulutusryhmän mukaan	Sosiaali- ja terveystoimi	työikäiset, iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 5165, 5166, 5167. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 20 vuotta täyttäneistä, jotka olisivat tarvinneet lääkärin vastaanottopalvelua, mutta palvelua ei saatu tai se ei ollut riittävää. Perustuu kysymykseen: "Oletteko mielestänne saanut riittävästi seuraavia terveyspalveluita 12 viime kuukauden aikana?" Kysymyspatterin alakysymyksenä esitettiin mm. "lääkärin vastaanottopalvelut". Vastausvaihtoehtoina esitettiin 1) en ole tarvinnut, 2) olisin tarvinnut, mutta palvelua tai etuutta ei saatu, 3) olen käyttänyt, palvelu tai etuus ei ollut riittävää, 4) olen käyttänyt, palvelu tai etuus oli riittävää. Tarkastelusta poistettiin vastausvaihtoehdon 1) en ole tarvinnut vastanneet ja tämän jälkeen tarkastelussa ovat vastausvaihtoehdon 2) olisin tarvinnut, mutta palvelua tai etuutta ei saatu, 3) olen käyttänyt, palvelu tai etuus ei ollut riittävää vastanneiden osuus.	1	1
Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä, (%) 20 vuotta täyttäneistä	Sosiaali- ja terveystoimi	työikäiset, iäkkäät	Terve Suomi (THL). Sotkanet 5541. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden 20 vuotta täyttäneistä, jotka ovat kokeneet esteitä tai huolia sähköisten palvelujen käyttämisessä (esim. ajanvaraus, reseptit, laboratoriotulokset, sosiaalipalveluja tai etuuksia koskevat päätökset). Suositellaan katsottavaksi ikäryhmiä tarkemmin: 20-64, 65+, 75+. Indikaattori tuottaa tietoa sähköisen asioinnin esteistä sekä huolista, jotka voivat jopa estää sähköisten palveluiden käyttöä. Digitaalisten palveluiden saatavuutta edistävät palveluiden saavutettavuus, helppokäyttöisyys ja asiakkaiden osallistaminen kehitysprosessiin. Sähköisissä palveluissa asiakaslähtöisyyden huomioiminen on erityisen tärkeää, sillä väestön mahdollisuudet palveluiden käyttöön vaihtelevat esimerkiksi laitteiden ja osaamisen suhteen. Tuloksia voidaan hyödyntää palveluiden ja tasa-arvoisten asiointiedellysten kehittämisessä.	1	1
Tehdyt toimet muilla toimialoilla kuin sotessa (hyvinvointiin ja terveyteen yhteydessä olevat tekijät)						
Varhaiskasvatukseen osallistuneet lapset, % 1 - 6-vuotiaista (sis. kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatustoimijat)	Sivistystoimi	lapset	Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen. https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=fi-fi/Raportit/Varhaiskasvatus%20-%20lapset%20-%20maakunta.xlsb (→ Katso oman hyvinvointialueesi %-osuus suoraan taulukosta uusimman tilastovuoden kohdalta, suodattimia ei tarvitse käyttää).	Indikaattori ilmaisee varhaiskasvatukseen vuoden lopussa osallistuneiden kaikkien lasten osuus prosentteina väestön 1 - 6-vuotiaista, sisältäen tiedot kunnallisista ja yksityisistä varhaiskasvatustoimijoista (yksityiset päiväkodit, perhepäivähoitajat ja ryhmäperhepäiväkodit).	1	1
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % hyvinvointialueen peruskouluista	Sivistystoimi	lapset	TEAvisari (THL). Sotkanet 5396. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden peruskouluista hyvinvointialueella, joissa laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Opettajan antama arvio on tärkeä osa lapsen kokonaisvaltaista kasvun, kehityksen ja hyvinvoinnin arviointia ja tuen tarpeiden varhaisista tunnistamista. Moniammatillinen yhteistyö laajassa terveystarkastuksessa tukee koulun ja kodin välistä yhteistyötä ja lapsen hyvinvoinnin edistämistä.	1	1
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä, % hyvinvointialueen kouluista	Sivistystoimi	lapset	TEAvisari (THL). Sotkanet 5317. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee pistemäärän, joka on oppilasmäärällä painotettu prosenttiosuus hyvinvointialueen kouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä. Kouluruokailusuositus antaa suuntaviivat kouluikäisen ruokailun ja ruokakasvatuksen toteuttamiseksi. Suositus kattaa ohjeistuksen kouluateriasta ja välipaloista aamu- ja iltapäivätoiminnassa sekä koulun kerhotoiminnassa. Kouluruokailun järjestäminen suosituksen mukaisesti on oppilaiden ja koko kouluyhteisön oppimisen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Kouluruokailusuosituksen mukainen kouluateria kattaa keskimäärin noin kolmanneksen oppilaan koko päivän energiantarpeesta. Kouluruokailu on osa kuntien strategiseen päätöksentekoon perustuvaa toimintaa ja kunta voi edistää oppilaiden hyvää ravitsemusta panostamalla kouluruokailun laatuun riittäväillä resursseilla.	1	1

Vapaan sivistystyön oppilaitosten opetustunnit / vuosi	Sivistystoimi	kaikki	Opetushallinnon tilastopalvelu Vipunen. https://vipunen.fi/fi-fi/vapaa-sivistystyo (Valitse "Vapaa sivistystyo" yläpalkista → "Koulutukset, opetustunnit ja opiskelijat" vasemmalla olevasta sivupalstasta → "Opetustunnit koulutusaloittain" –linkki raportille → "Oppilaitoksen maakunta" (tai "Oppilaitoksen kunnat", jos hyvinvointialueen ei löydy vielä listalta) → Uusin tilastovuosi → "Vapaana sivistystyönä järjestetyssä koulutuksessa annetut opetustunnit" -taulukosta yhteensä-summa.)	Indikaattori ilmaisee vapaan sivistystyön tutkimaton johtamattomat opetustunnit hyvinvointialueella. Vapaata sivistystyötä antavat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, opintokeskukset ja liikunnan koulutuskeskukset. Tutkimusten mukaan vapaaseen sivistystyöhön osallistuneet kokevat henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin liittyviä hyötyjä, mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen, elämän tarkoituksellisuuden tunnetta, minäpystyvyyttä ja opiskelumotivaation parantumista sekä lisääntyvää osaamista oppitujen taitojen muodossa. Lisäksi vapaassa sivistystyössä järjestetään kotouttavaa koulutusta maahan muuttaneille.	1		
Kulttuuripalveluiden saavutettavuus: kirjastojen, museoiden ja teattereiden saavutettavuus 3/10/20 kilometrin päässä kotoa, % väestöstä	Kulttuuritoimi	kaikki	Kulttuuritilasto (Tilastokeskus). https://pxhopea2.stat.fi/sahkoiset_julkaisut/kulttuuritilasto/html/suom0012.htm Taulukko 13.2 (kirjastot), Taulukko 13.3 (museot), Taulukko 13.4 (teatterit). %-osuus väestöstä näkyy taulukon oikeassa laidassa.	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden niistä hyvinvointialueen asukkaista, joilla on a) kirjasto, b) päätoimisesti hoidettu museo, c) päätoimisesti hoidettu teatteri 3/10/20 kilometrin päässä kotoa. Indikaattori kuvaa kulttuuripalvelujen saavutettavuutta. Kulttuuripalveluiden käyttäminen lisää tutkitusti terveyttä ja hyvinvointia. Kirjastot ovat maksuttomia ja kaikille avoimina tiloina myös tärkeitä tiedonvälityskanavia ja asukkaiden osallisuutta lisääviä kohtaamispaikkoja.	1		
Kulttuuriin osallistumisen kynnyksen madaltaminen hyvinvointialueen kunnissa, TEA-pistemäärä	Kulttuuritoimi	kaikki	TEAvisari (THL). Sotkanet 3984. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee onko hyvinvointialueen kunnissa olemassa jokin pysyvä käytäntö, jolla kunnat järjestävät tai tukevat taloudellisesti kunnissa järjestettävää kulttuuriluotsi- tai kulttuurikaveritoimintaa tai muuta vastaavaa vapaaehtoistoimintaa, jolla madalletaan kulttuuriin osallistumisen kynnyksiä. Kulttuuripalveluiden käyttäminen lisää tutkitusti terveyttä ja hyvinvointia. Kulttuuriosallistumista estää usein kokemuksen ja tottumuksen puute käydä kulttuuritilaisuuksissa, epävarmuus kulttuuritarjonnasta ja sen sisällöistä, yksinäisyys ja seuran puute sekä fyysiset esteet. Tottuneemman kulttuurikävijän mukanaolo madaltaa tällaisia osallistumiskynnyksiä sekä laajentaa tietoutta erilaisista tarjolla olevista kulttuuritoiminnan muodoista.	1		1
Nuorisotoimen palvelut hyvinvointialueen kunnissa	Nuorisotoimi	lapset, nuoret	Suomen Nuorisotyön tilastot: https://nuorisotilastot.fi/1131/visualisoinnit/kuntien-nuorisoty/ Valitse yläpalkista "Nuorisotyö alueille" → oma hyvinvointialueesi (toistaiseksi vielä maakunta tai kunnat) ja uusin tilastovuosi → 1) Henkilöstö yhteensä / henkilötyövuotta, 2) Kuinka monessa hyvinvointialueen kunnassa on saatavissa a) avoin ja pienryhmätoiminta, b) etsivä nuorisotyö, c) nuorisotyö peruskouluissa (% kunnista, xx/xx kuntaa.	Indikaattorit ilmaisevat 1) hyvinvointialueen nuorisotyön henkilötyövuodet ja 2) erilaisten nuorisopalveluiden saatavuuden hyvinvointialueella. Kuntien nuorisotyöllä on merkittävää vaikutusta nuorten hyvinvointiin ja se on koulujen monialaisen yhteistyön tärkeä kumppani. Nuorisotyötä on kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuva nuorisotyö, avoin nuorisotilatyö, nuorten harrastustoiminta, nuorten paikallinen järjestötoiminta, jalkautuva nuorisotyö, etsivä nuorisotyö, nuorten työpajatoiminta.	1		

Liikuntatoimen palvelut hyvinvointialueen kunnissa	Liikuntatoimi	kaikki	<p>Lipas.fi-tietokanta:</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikuntapaikkojen lukumäärä/1000 asukasta: https://www.lipas.fi/tilastot/liikuntapaikat Kuntien liikuntatoimen toimintamenot /asukas € + kuntien investoinnit liikuntaan / asukas €: https://www.lipas.fi/tilastot/talous Liikuntapaikkojen saavutettavuus ja tarve: https://www.lipas.fi/liikuntapaikat ja kuntien omat tiedot <p>TEAvisari (THL):</p> <ul style="list-style-type: none"> Liikunnan edistämisen TEA-pistemäärä (Sotkanet 4094, https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603) Kunnan järjestämät liikkumisryhmät työttömille, opiskelun ulkopuolella oleville nuorille, painonhallintaa tarvitseville, seuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille: https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset (Valitse oma hyvinvointialueesi → Liikunta → Muut valintoiminnat) 	Indikaattorit ilmaisevat hyvinvointialueen kuntien 1) liikuntapaikkojen lukumäärän/1000 asukasta, 2) liikuntatoimen toimintamenot/asukas, 3) investoinnit liikuntaan/asukas, 3) liikuntapaikkojen saavutettavuuden ja tarpeen, 4) kuntien järjestämät liikkumisryhmät työttömille, opiskelun ulkopuolella oleville nuorille, painonhallintaa tarvitseville, seuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille. Liikunnalla on keskeinen rooli kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja osallisuuden vahvistamisessa.	1		
Kevyen liikenteen väyliä (metriä) / asukas	Tekninen toimi	kaikki	TEAvisari (THL). https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/tulokset (Valitse oma hyvinvointialueesi → Liikunta → Voimavarat → Kevyen liikenteen väyliä (metriä) / asukas)	Kevyen liikenteen verkoston kunto ja laajuus kannustavat arkkiliikuntaan. Turvallinen ja laaja pyörä- ja kävelytieverkosto kannustaa ihmisiä lisäämään arkkiliikuntaa. Kevyenliikenteen väylien kalliista alkuinvestoinneista huolimatta ne ovat merkittävä keino liikkumisen lisäämisessä ja yhteiskunnan taloudellisten resurssien säästämiseksi pidemmällä aikavälillä, esimerkiksi vähentyneiden terveydenhuollon kustannusten kautta. Tutkimukset osoittavat, että liikkuminen vähentää useiden kansansairauksien, kuten tyyppin 2 diabeteksen, sepelvaltimotaudin ja masennuksen, riskiä. Yksittäisistä sairausryhmistä eniten liikkumattomuuden ja paikallaanolon yhteiskunnallisia kustannuksia kerryttää tyyppin 2 diabetes.	1		
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 4. ja 5 luokan oppilaista, 8. ja 9. luokan oppilaista, AOL 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista	Tekninen toimi	lapset ja nuoret	Kouluterveyskysely (THL). Sotkanet 5368-5370. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden niistä lapsista/nuorista (%), jotka kokevat, että oppilaitoksen fyysiset työolot ovat häirinneet opiskelua (liika kuumuus, kylmyys, tunkkaisuus, epämiellyttävä haju, ahtaus, melu, kirkkaus tai hämärä). Koulut ovat monissa kunnissa tärkein kunnan ylläpitämä rakennusmassa, joka voi aiheuttaa terveyshaittaa.	1		1
Enintään kahden kilometrin etäisyydellä ala-asteesta asuvat, % 7-12 -vuotiaista	Tekninen toimi	lapset	Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen ympäristökeskus SYKE). https://liiteri.ymparisto.fi/ (Tilastot → Valitse alue → Valitse aluetyyppi: maakunta → Valitse esitystaso: kunnittain → Valitse tilastot: Kauppa ja palvelut → Koulut → Ala-asteiden saavutettavuus, ala-asteikäiset → Prosentti → Enintään 2km → Valitse vuodet: uusin mahdollinen → Laske). Huom. ota rasti kaikista muista kohdista pois.	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden enintään kahden kilometrin etäisyydellä ala-asteesta asuvien osuuden kaikista ala-asteikäisistä (7-12v) hyvinvointialueella. Indikaattori kuvaa palveluiden saavutettavuutta. Koulumatkan kulkemisesta kävelen tai pyöräillen on paljon hyötyä. Se lisää fyysistä aktiivisuutta, jonka riittävä määrä on edellytys lapsen normaalille kasvulle ja kehitykselle sekä terveydelle. Liikunta kehittää lapsen tuki- ja liikuntaelimestöä, parantaa painonhallintaa ja kehittää liikuntataitoja.	1		
Enintään 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakaupasta asuvat, % 75-vuotta täyttäneistä	Tekninen toimi	iäkkäät	Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen Ympäristökeskus SYKE). https://liiteri.ymparisto.fi/ (Tilastot → Valitse alue → Valitse aluetyyppi: maakunta → Valitse esitystaso: maakunnittain → Valitse tilastot: Kauppa ja palvelut → Vähittäiskaupat → Päivittäistavarakaupat → Päivittäistavarauppojen saavutettavuus, ikääntyneet → Prosentti → Enintään 500m → Valitse vuodet: uusin mahdollinen → Laske. (Huom. ota rasti kaikista muista kohdista pois, ettei datasta tule liian raskasta).	Indikaattori ilmaisee enintään 500 metrin etäisyydellä päivittäistavarakaupasta asuvien 75 vuotta täyttäneiden prosenttiosuuden. Indikaattori kuvaa palveluiden saavutettavuutta.	1		

Enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikenteen pysäkeistä asuvat, % väestöstä	Tekninen toimi	kaikki	Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen Ympäristökeskus SYKE). https://liiteri.ymparisto.fi/ (Tilastot → Valitse alue → Valitse aluetyyppi: maakunta → Valitse esitystaso: maakunnittain → Valitse tilastot: Liikkuminen ja liikenne → Joukkoliikenne → Joukkoliikenteen saavutettavuus → Enintään 1 km etäisyydellä säännöllisen liikenteen joukkoliikennepysäkeistä asuvat → Osuus väestöstä → Valitse vuodet: uusin mahdollinen → Laske. (Huom. ota kaikki muut rastit pois, ettei datasta tule liian raskasta.)	Indikaattori ilmaisee enintään 1 kilometrin etäisyydellä säännöllistä liikennettä sisältävistä joukkoliikenteen pysäkeistä asuvien prosenttiosuuden alueen väestöstä (klo 7-18 arkisin vähintään yksi vuoro tunnissa). Indikaattori kuvaa joukkoliikenteen ja palveluiden saavutettavuutta.	1		
Enintään 1 kilometrin päässä lähivirkistysalueista asuvat, % väestöstä	Tekninen toimi	kaikki	Elinympäristön tietopalvelu Liiteri (Suomen ympäristökeskus SYKE). https://liiteri.ymparisto.fi/ (Tilastot → Valitse alue → Valitse aluetyyppi: kunta → Valitse esitystaso: kunnittain → Valitse tilastot: Virkistys- ja viheralueet → Virkistykseen soveltuvat alueet → Lähivirkistykseen soveltuvien alueiden saavutettavuus → Prosentti → Enintään 1000m → Valitse vuodet: uusin mahdollinen → Laske. Huom. ota rasti kaikista muista kohdista pois.	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden niistä alueen asukkaista, jotka asuvat enintään 1 kilometrin päässä virkistykseen soveltuvista alueista, joiden pinta-ala on vähintään 1.5 hehtaaria. Puistojen, viheralueiden ja luonnon terveyshyödyistä on saatu viitteitä monissa tutkimuksissa. Metsä ja viheralueet voivat muun muassa vähentää stressiä, parantaa mielialaa ja laskea sydämen sykettä. Viheralueiden lähellä asuvilla on myös vähemmän sydän- ja verisuonitauteja.	1		
Primääristen pienhiukkasten päästöt (PM2.5, tonnia) alueen kunnissa	Ympäristötoimi	kaikki	Suomen Ympäristökeskus SYKE. Data: https://www.ymparisto.fi/FI/Kartat_ ja_tilastot/Ilman_epapuhauksien_paastot (Ohje: Valitse otsikko "Päästöt kartalla" ja sen alta etene seuraavasti: Vuosi: Uusin, Luokka: Kokonaispäästöt, Päästöt: Pienhiukkaset PM2.5). Valitse kartan yläosasta "kunnat" (ei "ruudukko"). Karttaa voi suurentaa valinnan tarkentamiseksi. Kohdistamalla kursorin tiettyyn kuntaan saa näkyviin valintojen mukaisen päästömäärän kyseisessä solussa. Hyvinvointialueen päästöt ovat summa alueen kuntien päästöistä.	Indikaattori ilmaisee Suomen tärkeimmän ympäristömyrkyri eli primääristen pienhiukkasten (PM2.5) päästöä. Kokonaispäästöissä yhdistyvät energiantuotannon, teollisuuden, liikenteen, jätteiden ja maatalouden päästöt. Pienhiukkaset aiheuttavat hengitettynä hengitystieoireiden pahentumista ja sydän- ja verisuonielimistön tauteja kuten sydäninfarkteja ja aivohalvauksia. Ne myös lisäävät keuhkosyövän riskiä.	1		
Melusta kärsivien ihmisten määrä hyvinvointialueen yli 100 000 asukkaan kaupungeissa (yli 55 dB vuorokausitaso tai 50 dB yöaikaan)	Ympäristötoimi	kaikki	Ympäristömeludirektiiviin pohjautuvat suurten kaupunkien meluselvitykset	Selvitys ilmaisee melusta kärsivien ihmisten määrän hyvinvointialueen yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Melua pidetään terveydelle haitallisena, kun sen arvo ylittää 55 desibeliä. Yli 100 000 asukkaan kaupungeilla arviointivelvoite EU-meludirektiivin perusteella.	1		
Rakennuspalot, lkm	Pelastustoimi	kaikki	Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO. Pronto.net (https://prontonet.fi/Pronto3/online1/OnlineTilastot.htm# → Tulipalot → Rakennuspalot/rakennuspalovaarat → Katso oman alueesi tilanne: tuorein tilastovuosi ja "yhteensä")	Indikaattori ilmaisee hätäkeskuksille ilmoitetut rakennuspalot, joihin pelastuslaitos on osallistunut. Hyvinvointialue voi toimillaan ennaltaehkäistä rakennuspaloja ja niistä aiheutuvia loukkaantumisia ja palokuolemia sekä omaisuusvahinkoja, mm. tupakoinnin ja päihteiden käytön vähentämistä edistävillä toimenpiteillä, ammattilaisten ja asukkaiden paloturvallisuuskoulutuksella (sisältäen riskien arviointia, ennakoitua, kriisitilanteessa toimimisen ohjeita), sekä iäkkäiden, muistisairaiden ja muiden erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden palvelutarpeen arvioinnilla.			
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa							

Hyte-koordinaattori tai suunnittelija hyvinvointialueen kunnissa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	TEAvisari (THL). Sotkanet 5142. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.	1	1	1
Hyvinvointikertomus hyväksytty hyvinvointialueen kuntien valtuustoissa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	TEAvisari (THL). Sotkanet 5143. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa on laadittu kunnanvaltuuston hyväksymä terveydenhuoltolain 12 §:n mukainen laaja hyvinvointikertomus.	1	1	1
Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi hyvinvointialueen kuntien valtuustoille, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	TEAvisari (THL). Sotkanet 5144. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa raportoitin valtuustolle väestöryhmien välisiä terveyseroja esimerkiksi sosioekonomisen aseman, koulutuksen tai sukupuolen mukaan.	1	1	1
Ennakoarvioinnin käyttö hyvinvointialueen kuntien toiminnassa, % tiedot toimittaneista alueen kunnista	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	TEAvisari (THL). Sotkanet 468. https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa on tehty päätös vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA) käytöstä kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien päätösten valmistelussa (esim. sukupuolivaikutukset, lapsivaikutukset, sosiaaliset vaikutukset, mielenterveysvaikutukset, eri väestöryhmiin kohdistuvat vaikutukset, vaikutukset alueellisiin eroihin).	1		1
Hyvinvointialueen kunnat ovat asettaneet tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, % hyvinvointialueen kunnista	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	iäkkäät	TEAvisari (THL). https://teavisari.fi/teavisari/fi/tulokset (Valitse oma hyvinvointialueesi → Kuntajohto → Sitoutuminen → Ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi → Ikääntyneet)	Indikaattori ilmaisee prosenttiosuuden hyvinvointialueen kunnista, joissa on määritetty toimenpiteitä ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi. Ikääntyneiden osuus kuntien asukkaista lisääntynyt voimakkaasti tulevina vuosina, jolloin myös iäkkäiden palvelutarve lisääntyy. Hyvä ravitsemustila on ikäihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edellytys, sillä se pitää yllä toimintakykyä, ehkäisee sairauksia tai lykkää niitä ja nopeuttaa sairauksista toipumista. Hyvä ravitsemustila myös parantaa ikääntyneen kotona asumisen mahdollisuuksia. Ikääntyneet ovat muuta väestöä alttiimpia vajaaravitsemukselle, joka aiheuttaa inhimillistä kärsimystä sekä mittavia lisäkustannuksia yhteiskunnalle ja terveydenhuollolle. Vastuu ikääntyneiden hyvän ravitsemuksen toteutumisesta jakautuu sekä alueille että kunnille. Vanhuspalvelulaki velvoittaa kuntia tarjoamaan ikääntyneille terveysneuvontaa ja huolehtimaan, että kunnassa on riittävästi ravitsemuksen erityisasiantuntijutta. Alueet puolestaan vastaavat ikääntyneiden ravitsemuksesta osana ikääntyneiden sosiaali- ja terveyspalveluita.	1		1
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa: Laadullinen itsearviointi							

Itsearviointi alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	Laadullinen itsearviointi. Lisätietoa kuntien hyvinvointikertomuksista ja TEAvisarista: https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta → Tulokset → kuntajohto	<ul style="list-style-type: none"> • Voimavarat, osallistuneet tahot ja roolit (monialaisuus, asukkaat, kunnat, yritykset, järjestöt, yhdistykset, poliisi, seurakunnat, erilaiset työryhmät ja neuvostot, asiakaspalautte jne.) • Valmisteluaiakataulu • Miten raportoidaan tuloksista asukkaille ja poliittisille päättäjille? • Käsittely- ja hyväksymisprosessi • Onko käytetty alueen strategian laadinnassa? • Onko käytetty alueen HYTE-toimintasuunnitelmassa? • Onko osa taloussuunnittelua? • Onko käytetty yhdyspintapalvelujen kehittämisessä? • Tukeeko kuntien hyvinvointikertomustyö hyvinvointialueen HYTE-työtä? 	11	
Itsearviointi alueen ja alueen kuntien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työn rakenteesta, resursseista ja prosessista	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	Laadullinen itsearviointi. Lisätietoa kuntien hyvinvointikertomuksista ja TEAvisarista: https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta → Tulokset → kuntajohto	<p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kenellä on johtamisvastuu alueellisesta HYTE-toiminnasta? • Alueellisen hyvinvointikoordinaattorin tai vastaavan tahon toiminta ja resurssit • Alueellisen monialainen hyvinvointiryhmän rakenne ja toiminta • Yhteistyön taso ja muodot muiden toimijoiden kanssa: järjestöt, yhdistykset, poliisi, seurakunnat • Yhteistyön taso ja muodot erilaisten verkostojen kanssa (esim. erilaiset neuvostot, valtuustot, työryhmät ja asiamiehet, oppimisverkostot) • Miten yhteistyö muiden koordinaattoreiden kanssa on toteutunut (esim. turvallisuuskoordinaattori, osallisuuskoordinaattori, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori) • Asukkaiden vaikuttamiskanavat ja niiden palautteen hyödyntäminen: asukasraadit, foorumit jne. • Kuvaus järjestöjen, seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteistyöstä: esim. onko hyvinvointialue nimennyt henkilön joka vastaa yhdistysyhteistyöstä • Järjestöille ja yhdistyksille annettava tuki: esim. a) avustukset järjestöille ja yhdistyksille euromääräisinä/asukas, b) tilojen käytön maksuton hyödyntäminen järjestö-/yhdistystoimintaan kunnissa • Kuinka systemaattisesti ja kattavasti päätösten vaikutusten ennakoarviointia (EVA) käytetään alueella asukkaiden hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien päätösten valmistelussa (Sotkanet ind. 468 + omaa pohdintaa) • Kuvaus kunnille annettavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuesta • Ovatko kuntien HYTE-työtä tukevat rakenteet ja resurssit riittäviä? 	1	
Itsearviointi alueen ja alueen kuntien ehkäisevän päihdetyön rakenteiden vahvuudesta sekä alueen ehkäisevästä päihdetyöstä	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	Laadullinen itsearviointi. Lisätietoa kuntien hyvinvointikertomuksista, Sotkanetistä (ind. 471) ja TEAvisarista: https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta → Tulokset → kuntajohto	<p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuinka suuri %-osuus hyvinvointialueen kuntien peruskouluista toteuttaa ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti (Sotkanet 471, https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=603) • kuinka suuressa osassa alueen kunnista on (ks. https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta → Tulokset → kuntajohto): a) lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön toimielin, b) monialainen ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä, c) ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava yhdyshenkilö tai koordinaattori, d) toimintasuunnitelma, johon ehkäisevä päihdetyö sisältyy. • ehkäisevän päihdetyön toimivuus ja tulokellisuus alueella 	1	
Itsearviointi alueen ja alueen kuntien yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden edistämisestä	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet alueella ja alueen kunnissa	kaikki	Laadullinen itsearviointi. Lisätietoja TEAvisarista: https://teaviisari.fi/teaviisari/fi/kartta → Tulokset → kuntajohto	<p>Esim.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miten lakisääteinen toimintaa koskevan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu on organisoitu? • Miten nykytilaa on arvioitu ja keitä osallistettu? • Millaiset resurssit työllä on? Onko työlle nimetty koordinaattori ja työryhmä? • Miten kunnan ja alueen yhteistyö on varmistettu? • Miten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskäsitteet linkittyvät muihin keskeisiin ohjelmiin ja prosesseihin? • Miten varmistetaan palveluiden yhdenvertainen saavutettavuus eri väestöryhmien kannalta (esim. fyysinen, taloudellinen, tiedollinen ja sosiaalinen saavutettavuus)? • Miten varmistetaan palveluketjujen toimivuus eri väestöryhmien kannalta (myös yhdyspinnolla)? • Mitä tietoa on saatavilla ja miten sitä hyödynnetään? (esim. toimintaa koskevat tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat + palveluiden saavutettavuudesta saatava tieto) • Miten tuetaan eri väestöryhmien yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia asioiden valmisteluun ja palveluiden kehittämiseen? 	1	

Itsearviointi alueen elinvoiman edistämisestä	Elinvoima	kaikki	Laadullinen itsearviointi. Lisätietoa Tilastokeskuksen aineistoista "Aloittaneet ja lopettaneet yritykset" (https://stat.fi/tilasto/aly) + Kuntaliiton Elinvoimaindikaattorista (https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/analyysit-ja-tietoaineistot/elinvoimaindikaattori)	Esim. <ul style="list-style-type: none"> • Aloittaneet ja lopettaneet yritykset (Tilastokeskus) • Avoimet työpaikat • Työvoimapula versus työttömyys • Työllisyysaste • Elinvoimaindikaattori (Kuntaliitto) 	1		
* HUOM. Mikäli indikaattorin keräämää tietoa on mahdollista tarkastella sukupuolittain, kieliryhmittäin, ikäryhmittäin, sosioekonomisen aseman mukaan, alueellisesti tai kulttuuritaustan mukaan, tämä tarkastelu kannattaa tehdä. Näin voidaan havaita väestöryhmittäisiä eroja tarkastellun mittarin kuvaamassa ilmiössä.							